

Vastuullisuusvaatimukset pk-yrityksille

VSME-kestävyysraportointi ja suuryritysten tietopyynnöt

Euroopan unionin
osarahoittama

KYMEN
LAAKSON
LIITTO

SISÄLTÖ

- 1) Johdanto
- 2) VSME-kestävyysraportoinnin sisältö pk-yritykselle
 - Keskeiset raportoitavat tiedot ja hyödyt yrityksille
- 3) Suuryritysten vastuullisuusvaatimukset ja tietopyynnöt
 - Yleiset yrityksiin kohdistuvat vaatimukset ja tietopyynnöt
 - Toimialakohtaiset erot ja fokusalueet
 - Yrityshaastatteluissa esille nousseet erityishuomiot
- 4) Tulevaisuuskatsaus vastuullisuusvaatimukseen ja tietopyyntöihin
 - Kehityskulku tulevina vuosina
 - Keskeiset muutokset ja niihin varautuminen
- 5) Yhteenveto
 - Mitä pk-yrityksen kannattaa tehdä nyt?
 - Mitä voidaan vaiheistaa myöhempään ajankohtaan?

JOHDANTO

- Yritysten vastuullisuuteen liittyvät odotukset, kestävyystietoihin kohdistuvat tietovaatimukset ja raportointikäytännöt muuttuvat parhaillaan nopeasti. Vaikka pienet ja keskisuuret yritykset eivät kuulu suoraan laajamittaisen EU-tasoisin kestävyysraportointivelvoitteen piiriin, vastuullisuuteen liittyvät vaatimukset kohdistuvat niihin kasvavassa määrin toimitusketjutarkastelun, vihreän rahoituksen, olemassa olevien asiakassuhteiden sekä erilaisten markkinamekanismien (mm. EU:n päästökauppa) kautta.
- Erityisesti suuryritysten raportointivelvoitteet ja vastuullisuustyöhön liittyvät tietotarpeet näkyvät pk-yrityksille lisääntyvinä tietopyyntöinä, joissa pyydetään tietoa esimerkiksi kasvihuonekaasupäästöistä, liiketoiminnan ympäristövaikutuksista, arvoketjun työntekijöiden työoloista, toimitusketjun hallintaan liittyvistä käytännöistä ja käytettävissä olevista mittareista sekä vastuullisuuteen liittyvistä toimintaperiaatteista ja tavoitteista.
- Samanaikaisesti VSME-kestävyysraportointistandardi pk-yrityksille tarjoaa rakenteen, jonka avulla pienet ja keskisuuret yritykset voivat vastata kasvaviin tiedontarpeisiin yhdenmukaisella tavalla ja kehittää omaa vastuullisuustiedon hallintaansa vaiheittain.
- Tämän selvityksen tavoitteena on tunnistaa ja määritellä minkälaista vastuullisuustietoa pk-yritysten on tuotettava arvoketjunsuuryritysten tietotarpeisiin. Lisäksi selvitys jäsentää VSME-raportoinnin ydinsisällön, tunnistaa toimialakohtaisia painotuksia koskien vastuullisuustiedon vaatimuksia ja luo katsauksen tulevaisuuteen alleviivaten muutoksia, joihin pk-yritysten tulee varautua lähivuosina.
- Selvitys on tarkoitettu käytännön tueksi pk-yrityksille vastuullisuustyön käynnistämiseen, kestävyysraportoinnin ja siihen liittyvän tiedonhallinnan kehittämiseen sekä tuleviin asiakas- ja markkinavaatimukseen valmistautumiseen.

VSME-kestävyyssraportin sisältö pk-yritykselle

VAPAAEHTOINEN KESTÄVYYSRAPORTOINTI VSME JA SEN YDINSISÄLTÖ

VSME on EU:n vapaaehtoinen kestävyysraportointistandardi, joka on suunnattu pienille ja keskisuurille yrityksille (pk-yrityksille), jotka eivät kuulu EU:n suuryritysten kestävyysraportoinnin (CSRD) piiriin

Kehittäjänä EFRAG, joka laatii kestävyysraportointistandardit EU:n käyttöön

Standardin kehityksessä on huomioitu pk-yritysten resurssirajoitteet ja pidetty tietojenkeruu sekä raportointi kevyenä

Tavoitteena on ollut tarjota raportoiville yrityksille selkeä, yksinkertainen ja skaalautuva malli kestävyysraportointiin, joka on samanaikaisesti työmäärältään kevyt toteuttaa, mutta vastaa myös arvoketjuun kuuluvien suuryritysten tiedontarpeisiin

Huom! VSME ei ole vain kestävyysraportoinnin viitekehys, vaan myös tapa asettaa kestävyystavoitteita ja jakaa kestävyystietoa, jota suuryritykset yhä useammin pyytävät arvoketjunsä toimijoilta

VSME-STANDARDIEN PERUSRAKENNE

Vapaaehtoisen raportoinnin standardi perustuu moduuleihin, joista yritys valitsee itselleen paremmin sopivan tai molemmat

- **Basic module** – perustasoinen raportointi
 - sisältää perustason tietovaatimukset kuten energian käyttö, kasvihuonekaasupäästöt, saastumisen ja työvoiman terveyden ja turvallisuuden
- **Comprehensive module** - laajempi raportointi
 - sisältää enemmän tietoa yrityksen vastuullisuudesta, jota erityisesti rahoittajat ja suuret yritysasiakkaat voivat vaatia (mm. ilmatoriskit, toimintaperiaatteet ihmisoikeuksiin liittyen, jne.). Voidaan ottaa käyttöön perustason moduulin lisäksi – laajennettu moduuli vaatii aina perustason moduulin pohjaksi

Basic module

+

Comprehensive module
(vapaaehtoinen)

=

VSME-standardin mukainen
kestävyysraportti

BASIC MODULE - PERUSMODUULI

Sopii erityisesti:

- Pienille yrityksille, jotka haluavat aloittaa kestävyysraportoinnin kevyesti
- Soveltuva erityisesti yrityksille, joilla ei ole aiempaa kokemusta raportoinnista
- Hyvin perustasoisia asioita, joista helppo lähteä liikkeelle kestävyystyössä
- Kaikkea tietoa ei myöskään tarvitse olla ensimmäisenä raportointivuotena – vapaaehtoisessa VSME-raportoinnissa riittää, että ilmoittaa mitä tietoa ei raportoi

Perusmoduulissa yrityksen tulee raportoida seuraavat tiedot:

Asiakokonaisuudet	Raportoitavat asiasisällöt	Esimerkkejä raportoitavista tiedoista
Yleiset tiedot yrityksestä	B1 – Raportin perustiedot	Ilmoitetaan liikevaihto, tase, työntekijöiden määrä
	B2 – Käytännöt, politiikat ja tulevaisuuden aloitteet	Eettinen ohjeistus (CoC), yrityksen vastuuhenkilöt
Ympäristömittarit	B3 – Energian kulutus ja kasvihuonekaasupäästöt	Scope 1-2 päästöt, sähkön kokonaiskulutus, käytetyt polttoaineet
	B4 – Ilman, veden ja maaperän saastuminen	Syntyvien ilmansaasteiden hallinta, myrkylliset kemikaalit (tyyppi, määrä)
	B5 – Biodiversiteetti	Maankäyttöön liittyvät tiedot (m2)
	B6 – Vedenkulutus	Kulutustiedot toimipaikoittain
	B7 – Materiaalien käyttö, kiertotalous ja jätehuolto	Keskeiset materiaalien määrätieto (esim. vaarallinen jäte), kiertotalouden käytännöt
Sosiaaliset mittarit	B8 – Työvoiman yleiset tiedot	Yrityksen työntekijämäärä
	B9 – Työterveys ja turvallisuus	Työsuuhdejakauma (kokoaikaiset vs. osa-aikaiset), työtapaturmien määrä
	B10 – Palkkaus, koulutus ja työmarkkinasuhteet	Sukupuolten välinen palkkaero
Hallintomittarit	B11 - Korruptiosta ja lahjonnasta saadut tuomiot ja sakot	Saatujen tuomioiden kokonaismäärä

Huom! Suomennokset Ecobion omia, standarditeksti on englanniksi.

COMPREHENSIVE MODULE -LAAJENNETTU MODUULI

Sopii erityisesti:

- Yrityksille, joiden rahoittajat tai suuret asiakkaat vaativat laajempaa raportointia
- Laajennettu moduuli auttaa liikekumppaneita määrittelemään yrityksen riskiprofiilia kestävyysasioiden osalta
- Yrityksille, jotka haluavat osoittaa kattavammin vastuullisuuttaan ja erottua kilpailijoista
- Laajennettu VSME-comprehensive antaa perusmoduulia syvempiä kestävyystyön teemoja selkeästi eroteltuina ja ohjeistettuina

Laajennettu moduuli rakentuu perusmoduulin päälle ja lisää raportoinnin tietovaatimuksia seuraavasti:

Mitä lisätietoja raportoidaan perusmoduulin lisäksi?	Raportoitavat asiasisällöt – Esimerkkejä yleisen raportointikäytännön perusteisesti
Yleiset tiedot (Laajempi analyysi liiketoiminnan kestävydestä)	C1 – Strategia, liiketoimintamalli ja kestävyteen liittyvät aloitteet
	C2 – Kuvaus käytännöistä, toimintaperiaatteista ja tulevista aloitteista siirtymiseksi kohti kestävämpää taloutta
Ympäristömittarit (Laajempi analyysi ympäristövaikutuksista)	Kohdan B3 alla: mahdollisuus laskea scope 3 –päästöt (arvoketjun päästöt) - Ostetut tuotteet ja palvelut, työmatkat, myytyjen tuotteiden elinkaaren aikaiset päästöt
	C3 – Päästövähennystavoitteet ja ilmastosiirtymäsuunnitelma
	C4 – Ilmastoriskit - Fyysisten riskien ja siirtymäriskien määrittely, resilienssianalyysi
Sosiaaliset mittarit (Laajempi analyysi sosiaalisen vastuun vaikutuksista)	C5 – Lisätiedot työvoimasta - Työvoiman vaihtuvuus, työaikajärjestelyt, palkkatasa-arvo
	C6 – Ihmisoikeuskäytännöt
	C7 – Vakavat ihmisoikeusrikkomukset - Lapsityövoima, syrjintä
Hallintomittarit (Laajempi taloudellinen ja hallinnollinen raportointi)	C8 – Liiketoiminta tietyillä toimialoilla ja poissulkeminen EU:n vertailuindeksistä
	C9 – Sukupuolten moninaisuus hallinnossa

ESIMERKKEJÄ MODUULIEN SISÄLLÖISTÄ JA SYVENTÄVISTÄ SEIKOISTA

Teema: Ympäristömittarit, ilmasto

Perusmoduuli:

B3 – Energiankulutus ja kasvihuonekaasupäästöt (GHG)

Energian kulutus uusiutuvista ja ei-uusiutuvista lähteistä (MWh)

Kasvihuonekaasupäästöt (Scope 1 ja Scope 2)

Päästöintensiteetti suhteessa liikevaihtoon

Laajennettu moduuli:

Kohdan B3 alla:

Mahdollisuus laskea scope 3 – päästöt GHG-protokollan mukaisesti (arvoketjuun liittyvät päästöt)

Laajennettu moduuli:

C3 – Päästövähennystavoitteet ja ilmastosiirtymäsuunnitelma

Absoluuttiset päästövähennystavoitteet (scope 1 & 2 sekä 3 jos asetettu)

Ilmastosiirtymäsuunnitelman laatiminen (korkean vaikutuksen sektorit)

C4 – Ilmatoriskit

Ilmatoriskien tunnistaminen, uhkien ja siirtymätapahtumien kuvaaminen. Arvioidaan altistumista ja sopeutumista. Arvioidaan riskien aikajännettä ja vaikutusta

VSME PK-YRITYKSEN TUKENA VASTUULLISUUSTIETOPYYNTÖIHIN VASTAAMISESSA

- VSME tarjoaa pk-yritykselle esimerkkirakenteen, jonka avulla suuryritysten tarvitsema vastuullisuustieto voidaan kerätä ja koota ennakoidusti perustuen yleisesti tunnistettuun raportointikäytäntöön ja sisältöön. Käytännössä monet suuryritysten toimitusketjuun kohdistamat tietopyynnöt liittyvät samoihin perustason teemoihin, joita VSME:n perusmoduuli ja erityisesti laajennettu moduuli jo kattavat. Näitä ovat esimerkiksi tiedot liittyen **energiankulutukseen, kasvihuonekaasupäästöihin** ja niihin kytkeytyviin **päästövähennystavoitteisiin, henkilöstöön kohdistuviin tietoihin** sekä yrityksen **vastuullisuutta ohjaaviin toimintaperiaatteisiin** liittyvät tiedot. Kun nämä tiedot on koottu valmiiksi VSME:n määrittämän esimerkkirakenteen mukaisesti, yksittäisiin asiakaskyselyihin vastaaminen helpottuu ja tiedon tuottaminen muuttuu systemaattisemmaksi.
- Euroopan komission suosituksesta suuryritysten ei tulisi kohdistaa pk-yrityksiin **kestävyysraportointia koskevia vastuullisuustietopyyntöjä** laajemmin kuin mitä VSME ohjeistaa pk-yrityksiä raportoimaan. Tämä tietopyyntöjä koskeva ”**arvoketjun suojakilpi**” -ohjeistus antaa pk-yritykselle mahdollisuuden kieltäytyä VSME-**kestävyysraportointia laajemmista tietopyynnöistä**. Huomionarvoista on, että VSME ei kuitenkaan vastaa kaikkiin asiakas- ja toimialakohtaisiin tietopyyntöihin, sillä **suuryrityksillä voi olla omaan riskienhallintaan, huolellisuusvelvoitteeseen tai muuhun toimialaan, tuotteisiin tai omiin raportointitarpeisiin liittyviä tarkempia tietovaatimuksia**. Ns. suojakilpi-rajaus ei koske näitä muita vastuullisuustietoa koskevia tietopyyntöjä, joten pk-yrityksen on tulevaisuudessa hyvä varautua raportoimaan vastuullisuudesta myös laajemmin kuin kyseinen periaate velvoittaa.

VSME PK-YRITYKSEN TUKENA VASTUULLISUUSTIETOPYYNTÖIHIN VASTAAMISESSA

- Standardin hyöty pk-yritykselle on ennen kaikkea siinä, että se auttaa rakentamaan perustason tietopohjan, jota voidaan täydentää tarpeen mukaan. Tämä vähentää päällekkäistä tiedonkeruuta ja parantaa valmiutta vastata kasvaviin vastuullisuuteen liittyviin odotuksiin, joita pk-yrityksiin kohdistuu suuryritysten taholta.
- Erityisesti tilanteissa, joissa yritys toimii osana usean suuryrityksiä asiakkaan toimitusketjua, VSME voi toimia lähtökohtana vastuullisuustiedon hallinnalle ja helpottaa saman tiedon hyödyntämistä eri käyttötarkoituksissa.

TIETOPYYNNÖT MUISSA KUIN KESTÄVYYSRAPORTOINTIA KOSKEVISSA TILANTEISSA

On hyvä huomioida, että vastuullisuusasioihin liittyviä tietopyyntöjä kohdistuu pk-yrityksiin kasvavissa määrin myös raportoinnin ulkopuolisissa asiayhteyksissä.

- Esimerkiksi huolellisuusvelvoitteen piiriin kuuluvat suuryritykset tulevat jatkossakin pyytämään tarvitsemiaan tietoja mm. ihmisoikeuksiin ja ympäristönsuojeluun liittyen.
- Pyynnöt voivat liittyä esimerkiksi seuraaviin voimassa oleviin tai voimaan astuviin asetuksiin:
 - Metsäkatoasetus
 - Pakkotyöasetus
 - Huolellisuusvelvoitedirektiivi/Yritysvastuudirektiivi (CSDDD)
 - Akkuasetus
 - Konfliktimineraaliasetus
- EU:n Yritysvastuudirektiivi (CSDDD) tulee lisäämään suuryrityksille (5000 työntekijää ja 1,5 miljardin liikevaihto) velvoitteita selvittää ihmisoikeusriskejä arvoketjussaan vuoteen 2030 mennessä

Suuryritysten
vastuullisuusvaatimukset
ja tietopyynnöt

VASTUULLISUUSVAATIMUSTEN JA TIETOPYYNTÖJEN NYKYTILA

Suuryritysten kasvavat vastuullisuusvaatimukset arvoketjussa

Suomessa toimivat suuryritykset ovat viime vuosina lisänneet vastuullisuuteen liittyviä vaatimuksia toimitusketjuissaan. Tämä näkyy erityisesti toimittajille esitettävien tietopyyntöjen määrän kasvuna sekä vastuullisuuskriteerien vahvistumisena hankintapäätöksissä. Esimerkiksi OP:n Suuryritystutkimuksen (2026) mukaan vastuullisuus vaikuttaa yhä enemmän yritysten yhteistyökumppanien valintaan. Tutkimuksen mukaan 40 % suuryrityksistä arvioi voivansa vaihtaa alihankkijaa vastuullisuustavoitteiden vuoksi lähivuosina. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että myös pk-yritysten on pystyttävä osoittamaan toimintansa vastuullisuutta säilyttääkseen asemansa suuryritysten toimitusketjuissa.

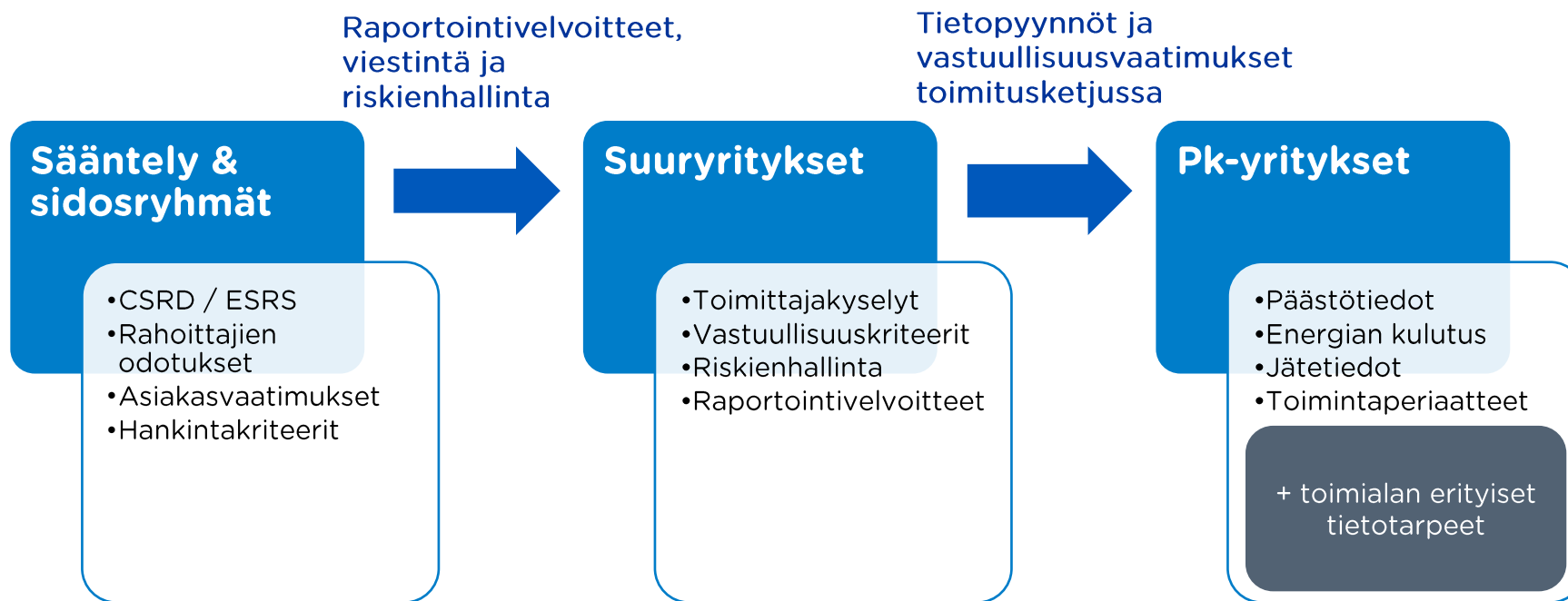
Vastuullisuusvaatimusten siirtyminen toimitusketjuun

Vastuullisuuteen liittyvät veloitteet siirtyvät suuryrityksiltä toimitusketjun yrityksille. Vaikka monet yritykset eivät itse kuulu lakisääteisen kestävyysraportoinnin piiriin, suurten asiakkaiden vastuullisuuteen liittyvät tietopyynnöt valuvat toimitusketjussa pienemmille yrityksille.

- Vastuullisuusvaatimusten lähteinä ovat erityisesti: kestävyysraportointi, toimitusketjujen riskienhallinta, yritysten vastuullisuusstrategiat ja suuryritysten tärkeimpien sidosryhmien, kuten asiakkaiden ja rahoittajien, vaatimukset

Huom! Pk-yrityksille tämä tarkoittaa usein uusien raportointikäytäntöjen, mittareiden ja toimintatapojen käyttöönottoa, jotta tietopyyntöihin voidaan vastata.

YLEISET YRITYKSIIN KOHDISTUVAT VASTUULLISUUSVAATIMUKSET JA TIETOPYYNNÖT

Yrityksiin kohdistuvat vastuullisuusvaatimukset saavat alkunsa tilanteessa, jossa vastuullisuuteen liittyvä sääntely ja sidosryhmien odotukset kohdistuvat ensisijaisesti suuriin yrityksiin. Nämä konkretisoituvat toimitusketjussa pk-yrityksiin kohdistuvina tietopyyntöinä ja raportointivaatimuksina. Käytännössä pk-yritysten odotetaan tuottavan vastuullisuustietoa, kuten päästö-, energia- ja jätetietoja, jotka tukevat suuryritysten vastuullisuusviestintää ja raportointia

VASTUULLISUUSVAATIMUKSET JA TIETOPYYNNÖT: RAPORTOINTI JA KILPAILUKYKYTEKIJÄT AJUREINA

Kestävyysraportoinnin rooli suuryritysten toiminnassa

Kestävyysraportointi on jo vakiintunut käytäntö suuryrityksissä. Sen sijaan pk-yrityksissä raportointi on edelleen harvinaisempaa, vaikka sidosryhmien odotukset yritysten vastuullisuusviestinnälle ja sen kattavuudelle ovat kasvaneet. Juuri suuryrityksiin kohdistuva sääntely on yksi keskeinen syy kestävyysraportoinnin yleistymiseen. Samaan aikaan eri sidosryhmät – kuten asiakkaat ja rahoittajat – odottavat myös pk-yrityksiltä läpinäkyvyyttä vastuullisuuskysymyksissä. Tämä kehitys on lisännyt pk-yrityksiin kohdistuvia tietopyyntöjä esimerkiksi seuraavista aiheista:

- yrityksen kasvihuonekaasupäästöt ja kokonaisenergiankulutus
- olemassa olevat vastuullisuustavoitteet ja toimintaperiaatteet
- toimitusketjujen riskienhallintasertifikaatit ja johtamisjärjestelmät

Vastuullisuustietojen merkitys kilpailukyvyllä

Voidaankin todeta, että vastuullisuustietojen tuottaminen on yhä useammin edellytys yhteistyölle suuryritysten kanssa. Pk-yritysten vastuullisuuskäytännöt voivat vaikuttaa suoraan yritysten markkina-asemaan ja kilpailukykyyn. Yritykset, jotka pystyvät viestimään vastuullisesta tavasta harjoittaa liiketoimintaa, voivat saada etulyöntiaseman hankintaketjuissa suhteessa muihin toimijoihin. Toisaalta vastuullisuustiedon kerääminen ja raportointi voi olla pk-yrityksille haastavaa esimerkiksi saatavilla olevien resurssien, tarvittavan osaamisen tai hyödynnettävien tietojärjestelmien puutteen vuoksi.

TOIMIALAKOHTAISET EROT JA PAINOPISTEET

Eri toimialojen välillä on selviä eroja siinä, millaista vastuullisuustietoa suuryritykset tarvitsevat toimitusketjunsä toimijoilta ja miten ja minne niiden tarvitsemat tietopyynnot ensisijaisesti kohdistuvat. Kasvihuonekaasupäästöihin ja ilmastotavoitteisiin liittyvät tiedustelut ovat yleisiä toimialasta riippumatta, mutta muilta osin tietopyyntöjen sisältö voi olla merkittävästi erilainen.

Esimerkiksi **metsäteollisuudessa** painotus on erityisesti raaka-aineiden alkuperään, jäljitettävyyteen ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvissä tiedoissa. Metsäsektorilla vastuullisuuskysymykset liittyvät usein suoraan luonnonvarojen käyttöön, minkä vuoksi toimitusketjun toimijoilta pyydetään usein tietoa **puuraaka-aineen alkuperästä, sertifioinneista** sekä siitä, **miten puuraaka-aineen hankinta toteutetaan kestävän metsänhoidon periaatteiden mukaisesti**. Tiedon merkitys korostuu erityisesti silloin, kun yritys toimii osana kansainvälistä arvoketjua tai toimittaa tuotteita vientimarkkinoille.

Sen sijaan **akkutoimialalla** vastuullisuustietopyynnot kohdistuvat materiaalien alkuperään, kriittisten mineraalien vastuullisuuteen sekä hiilijalanjälkeen. Akkualalla sääntely ohjaa vahvasti toimitusketjutiedon keruuta, koska akkujen valmistuksessa käytettävien materiaalien alkuperätiedot, tuotanto-olosuhteet ja päästövaikutukset ovat keskeinen osa markkinoille pääsyn edellytyksiä. Toimitusketjun yrityksiltä voidaan pyytää tietoa esimerkiksi **materiaalikoostumuksesta, alkuperämaista, toimittajaketjun läpinäkyvyydestä** sekä tuotekohtaisista päästötiedoista.

TOIMIALAKOHTAISET EROT JA PAINOPISTEET

Energia-alalla puolestaan korostuvat erityisesti energian alkuperään, tuotantotapoihin ja päästövaikutuksiin liittyvät tiedot. Koska ostettu energia muodostaa monilla toimialoilla merkittävän osan yritysten omasta energiankäytöstä ja kasvihuonekaasupäästöistä, energiatoimialan yrityksiltä pyydetään erityisesti tietoa energialähteiden jakaumasta, uusiutuvan ja ei-uusiutuvan energian osuudesta, myydyn energian päästökertoimista sekä energian alkuperän todentamiseen liittyen. Lisäksi korostuvat tiedot energiatehokkuuden kehittämisestä ja mahdollisuuksista vähäpäästöisempiin ratkaisuihin. Energia-alalla vastuullisuustiedon painopiste on usein määrämuotoisessa datassa, jota voidaan hyödyntää suoraan mm. asiakkaan omassa päästölaskennassa.

Datakeskustoimialalla vastuullisuusvaatimukset painottuvat erityisesti energiatehokkuuteen, kasvihuonekaasupäästöihin sekä energian alkuperään, mikä heijastuu myös toimitusketjuun kohdistuviin tietopyyntöihin. Pk-yrityksiltä edellytetään erityisesti vertailukelpoista dataa niiden hiilijalanjäljestä, energiankäytöstä, materiaalien elinkaarivaikutuksista sekä osin myös veden käytöstä ja erilaisista jäähdytysratkaisuista. Lisäksi korostuvat standardoidut mittarit ja auditointikelpoinen tieto, sillä vastuullisuustieto kytkeytyy suoraan datakeskuspalveluiden kilpailukykyyn ja asiakasvaatimuksiin.

Toimialojen välinen vertailu osoittaa, että vaikka vastuullisuustietopyyntöjen taustalla vaikuttavat samat yleiset sääntelykehykset, tietosisältö määräytyy käytännössä sen mukaan, missä kohtaa arvoketjua toimialan olennaisimmat ympäristö- ja vastuullisuusvaikutukset syntyvät.

ESIMERKKEJÄ TOIMIALOJEN YRITYSTEN KESTÄVYYSRAPORTOINNISTA JA VASTUULLISUUSTAVOITTEISTA

Sivun esimerkit löytyvät suuryritysten kestävyysraporteista, joissa yritykset ilmoittavat hyvinkin tarkasti omat vastuullisuustavoitteensa. Nämä tavoitteet näyttävät nyt ja tulevaisuudessa arvoketjun yrityksille lisääntyvinä tietopyyntöinä ja tiukentuvina vaatimuksina

Energia-ala

TAVOITE	TOTEUMA 2024. VASTUULLISUUSTAVOITTEET ASETETTU VUODESTA 2025 ETEENPÄIN
<ul style="list-style-type: none"> Hiilineutraaliksi alkuperävarmennetun sähkön valinnan asiakasmäärän lisääminen Energiatohokkuuden parantaminen Luonnon monimuotoisuuden suojeleminen ja kiertotalouden edistäminen 	<p>Toimenpiteet käynnissä: tähtäämme uusiutuvan ja hiilineutraalin energian palveluiden kehitykseen ja myyntiin. Lisäämme alkuperävarmennetun sähkön myyntiä ja osuutta asiakkaissamme.</p> <p>Oman ympäristöjalanjäljen minimoimiseksi toteutettu päästölaskenta vuodesta 2023 ja 2024. Tiekartan laatiminen päästövähennyksistä tehdään vuonna 2025.</p> <p>Luonnon monimuotoisuusohjelma laaditaan vuoden 2025 aikana. Samalla täsmennetään kiertotaloustehokkuus arvoketjussa.</p>

Oomi Energia Oy 2024. Vastuullisuuskatsaus. Vastuullisuusohjelma.

Metsäteollisuus

Forest certification

Biodiversity is an integral part of forest certifications, including protection of valuable ecosystems. To promote sustainable forest management practices and related positive impacts, Stora Enso has set a continuous target related to forest certification coverage level for the Group's own and leased forest lands. The target relates to identified impacts in relation to its own and upstream value chain, and is aligned with Stora Enso's Wood and Fibre Sourcing, and Land Management Policy.

Target	Scope	Baseline year and value	2025	2024
Continuous target to maintain a forest certification coverage level of at least 96%	Own and leased forest lands	2013: 93%	99%	99%

Stora Enso Annual Report 2025. Sustainability Statement.

Akkuteollisuus

FOCUS AREAS	SUSTAINABLE BUSINESS ADDETECH	SUSTAINABLE ORGANISATION ADDETECH	SUSTAINABLE SUPPLY CHAIN ADDETECH
FINAL TARGET FOR 2030	100% of sales shall contribute to sustainable development	50% reduction in carbon dioxide intensity 40% women in leading position	80% of the purchase volume self-assessed based on our Code of Conduct

Addtech Annual Report 2024/2025. Sustainability Report (Suomalaisen Celltech-yrityksen omistaja).

HAASTATTELUISSA ESILLE NOUSSEET ERITYISHUOMIOT

Toimittajilta voidaan edellyttää esimerkiksi elinkaarianalyysiin (LCA), ympäristötuoteselosteisiin (EPD) sekä materiaalien alkuperään liittyvää yksityiskohtaista ja todennuskelpoista dataa. Lisäksi toimittajien kyky tuottaa ja siirtää dataa suoraan asiakkaan järjestelmiin (esim. erilaisten rajapintojen kautta) nähdään joissakin tapauksissa merkittävänä kilpailutekijänä.

Suuryritysten näkökulmasta tiedonkeruun keskeiset haasteet liittyvät tiedon saatavuuteen. Monilla pk-yrityksillä ei ole vastuullisuuden erikoisosaamista, minkä seurauksena esimerkiksi päästölaskentaan, elinkaaritarkasteluun tai materiaalien alkuperään liittyvää tietoa ei ole saatavilla tai sitä ei osata tuottaa vaaditulla tarkkuudella. Lisäksi pk-yritysten raportointikäytännöt ja osaaminen ovat usein puutteellisia, mikä vaikeuttaa suuryritysten tiedonkeruuta ja prosessointia sekä luo epävarmuutta suhteessa tiedon luotettavuuteen. **Vastuullisuustiedon puute voi tällaisissa tapauksissa muodostua suoraan esteeksi yhteistyölle, mikä korostaa tiedon laadun ja saatavuuden merkitystä liiketoiminnan jatkuvuuden näkökulmasta. Tämä korostaa tarvetta selkeämmille ja yhtenäisemmille toimintamalleille kerätä ja jakaa keskeistä vastuullisuustietoa.**

Haastattelut osoittavat, että pk-yritysten viestimään vastuullisuustietoon kohdistuvat odotukset tulevat kasvamaan koskien sekä tietojen sisältöä että niiden tarkkuustasoa. Erityisesti korostuvat toimitusketjun päästöihin liittyvät tiedot, joita tarvitaan osana suuryritysten hiilijalanjälkilaskentaa.

HAASTATTELUISSA ESILLE NOUSSEET ERITYISHUOMIOT

- Vaatimusten kiristymisen ei johdu pelkästään suuryrityksiin kohdistuvasta sääntelystä, vaan taustalla vaikuttaa samanaikaisesti useita eri ajureita. Suuryritysten omat asiakkaat, rahoittajat ja omistajat lisäävät painetta luotettavan vastuullisuustiedon tuottamiseen. Vaikka viimeaikaiset muutokset, koskien erityisesti EU:n kestävyysraportointidirektiivi CSRD:n sisältöä ja laajuutta, ovat hetkellisesti vähentäneet myös useisiin suuryrityksiin kohdistuvaa raportointitaakkaa, pitkän aikavälin suunta on selvästi kohti systemaattisempaa ja vertailukelpoisempaa vastuullisuustiedon raportointia.
- Haastattelut viittaavat siihen, että tulevaisuudessa vastuullisuustietopyyntöjen kehitys ei ole lineaarista, vaan markkina voi jakautua kahteen rinnakkaiseen kehityspolkuun:
 - **Perustason vaatimukset**, joissa korostuvat VSME:n mukaiset tiedot ja kevyempi raportointi
 - **Edistyneet vaatimukset**, joissa edellytetään tarkkaa, todennettavaa ja teknisesti yksityiskohtaista dataa (esim. EPD, LCA, taksonomianmukaisuus, huolellisuusvelvoite)
- Erityisesti toimialoilla, joissa vastuullisuus kytkeytyy suoraan investointeihin, rahoitukseen ja keskeisten toimijoiden ja suuryritysten asettamiin ilmastotavoitteisiin, vaatimustaso nousee nopeasti ja tulee vaikuttamaan kaikkiin arvoketjun yrityksiin mukaan lukien pk-yrityksiin.

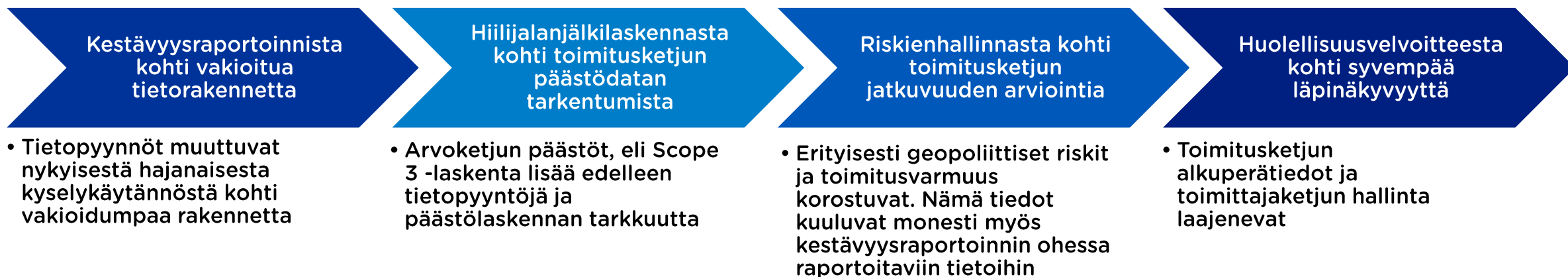
HAASTATTELUISSA ESILLE NOUSSEET ERITYISHUOMIOT

- Vaikka vastuullisuuskriteerien merkitys esimerkiksi toimittajavalinnoissa on tällä hetkellä varsin vähäinen, tulee niiden painoarvo kasvamaan tulevaisuudessa, integroituen entistä vahvemmin osaksi kaikkien toimittajien arviointia. VSME-viitekehys nähdään haastattelujen perusteella hyödyllisenä työkaluna **erityisesti perustason raportoinnin jäsentämisessä ja kerättävän vastuullisuustiedon yhdenmukaistamisen näkökulmasta**. Varsinkin VSME:n laajemman moduulin sisältämät tiedot kattavat jo melko suuren osan suuryritysten vastuullisuuteen liittyvistä tietotarpeista, mutta lisäksi pk-yritysten tulee huomioida suuryritysten toimialasidonnaiset ja niiden keskeisten sidosryhmien, kuten asiakkaiden, erityistarpeet.

Tulevaisuuskaatsaus
vastuullisuusvaatimukseen
ja tietopyyntöihin

VASTUULLISUUDEN TIETOPYYNNÖT - KEHITYSKULKU TULEVINA VUOSILLE

- Pk-yrityksiin kohdistuvat vastuullisuuteen liittyvät tietopyynnöt tulevat lisääntymään lähivuosina. Kehitystä ohjaavat sekä sääntely että suuryritysten omat johtamiskäytännöt, joissa vastuullisuustieto integroidaan yhä tiiviimmin hankintaan, riskienhallintaan ja liiketoiminnan strategiseen kehittämiseen.
- Vaikka pk-yritykset eivät kuulu suoraan laajan kestävyysraportoinnin sääntelyn piiriin, arvoketjuihin liittyvä tiedonkeruu laajentaa käytännössä vastuullisuustiedon tuottamisen tarvetta myös pienempiin yrityksiin.

KESKEISET MUUTOKSET JA NIIHIN VARAUTUMINEN

Keskeiset muutokset

- Vastuullisuustiedon kerääminen siirtyy yksittäisistä kyselyistä jatkuvaksi tiedonhallinnaksi
- Tietopyyntöjen sisältö tarkentuu: päästöt, toimitusketjut, riskit ja toimintaperiaatteet
- Suuryritysten käyttämät kyselymallit yhdenmukaistuvat vähitellen
- Vastuullisuustieto vaikuttaa tulevaisuudessa yhä useammin toimittajavalintoihin ja kilpailutuksiin

Mitä tämä tarkoittaa pk-yritykselle?

- Keskeiset vastuullisuustiedot tulee pystyä kokoamaan nopeasti ja jakamaan tehokkaasti
- Asiakkaiden odotukset kohdistuvat erityisesti perustason määrällisiin tietoihin
- Vastuullisuustiedon merkitys kasvaa osana normaalia liiketoimintaa ja tietopyyntöjen määrän odotetaan kasvavan tulevina vuosina

Miten varautua?

- Kartoita jo olemassa oleva tieto ja kokoa VSME-kestävyysraportti. Varmista vähintään energiaan, yrityksen hiilijalanjälkeen, toimitusketjuun ja riskienhallintaan liittyvien perustietojen saatavuus. Ne kattavat ison osan suuryritysten vastuullisuuteen liittyvistä tietopyynnöistä. Tunnista lisäksi myös mahdolliset yrityskohtaiset erityistarpeet, joiden perusteella raportointia ja tiedonkeruuta tulee laajentaa jatkossa
- Määritä vastuuhenkilöt tiedon ylläpidolle ja keräämiselle sekä huolehdi, että tieto on helposti päivitettävässä muodossa
- Varaudu tuleviin tietopyyntöihin käymällä vuoropuhelua tärkeimpien asiakasyritysten kanssa

Yhteenveto

YHTEENVETO

- Pk-yrityksiin kohdistuvat vastuullisuuteen liittyvät tiedontarpeet ovat viime vuosina lisääntyneet erityisesti suuryritysten toimitusketjun hallintaan liittyvän tarkastelun seurauksena. Kehitystä ohjaavat sekä **eurooppalainen sääntely** että mm. suuryritysten omat **raportointi-, riskienhallinta- ja hankintakäytännöt**.
- Selvityksen perusteella vastuullisuustiedon kysyntä kohdistuu tällä hetkellä erityisesti perustason tietoihin, kuten **energiansäilytykseen, kasvihuonekaasupäästöihin, toimitusketjuun liittyviin tietoihin ja vastuullisuutta koskeviin toimintaperiaatteisiin**.
- Vapaaehtoinen VSME-raportointimalli tarjoaa pk-yrityksille yksinkertaisen ja selkeän työkalun rakentaa tietopohjaa ennakoivasti ja vastata yhdenmukaisemmin eri asiakkaiden tiedontarpeisiin. Käytännössä olennaisinta ei kuitenkaan ole laaja raportointi, vaan kyky tuottaa keskeiset tiedot johdonmukaisesti ja luotettavasti.
- Pk-yritysten tulee huomioida lisäksi yritys- ja toimialakohtaiset vastuullisuusvaatimukset ja tietopyynnöt, jotka vaativat perustasoa laajempaa ymmärrystä ja yksityiskohtaisempaa raportointikäytäntöä yritysten sisällä. Näiden täyttämiseksi pk-yrityksen on hyvä olla vuorovaikutuksessa tärkeimpien sidosryhmiensä ja asiakkaidensa kanssa.

Selvitys on tehty osana Euroopan unioni osarahoittamaa YEEVES - Yhteisöllisellä energialla eteenpäin - vihreys elinvoiman suuntana -hanketta.

LÄHTEET

- Addtech (2025). Annual Report 2024/2025. Sustainability Report 2024/2025. https://www.addtech.com/fileadmin/user_upload/Arsredovisningar/Addtech-Annual-Report-24-25.pdf
- Asiakastieto (2025) Vastuullisuusselvitys 2025. Helsinki: Asiakastieto. Saatavilla: <https://www.asiakastieto.fi/media/ladattavat/vastuullisuusselvitys-raportti-2025.pdf>.
- EFRAG (2026). VSME Standard. <https://www.efrag.org/sites/default/files/sites/webpublishing/SiteAssets/VSME%20Standard.pdf>
- Euroopan komissio (2025). Questions and answers: Recommendation on a voluntary sustainability reporting standard for small and medium-sized undertakings (VSME). https://finance.ec.europa.eu/publications/questions-and-answers-recommendation-voluntary-sustainability-reporting-standard-small-and-medium_en
- Liedes, R. (2024) Vastuullisuusvaatimukset toimitusketjuissa. Theseus. Saatavilla: https://www.theseus.fi/bitstream/10024/881821/2/Liedes_Riikka.pdf.
- Ojamaa, H. (2025) Vastuullisuus toimittajahallinnassa. Theseus. Saatavilla: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/906030/Ojamaa_Heidi.pdf.
- Oomi Energia (2025). Vastuullisuuskatsaus 2024. https://oomi.fi/wp-content/uploads/2025/12/Oomi_Vastuullisuuskatsaus_2024_f.pdf

LÄHTEET

- OP Ryhmä (2026). Suuryritystutkimus 2026: Kasvun käänne etenee. Helsinki: OP Ryhmä. Saatavilla: <https://www.op.fi/yritykset/asiakkuus/suuryritykset/suuryritystutkimus>.
- Stora Enso (2026). Sustainability Statement. Annual Report 2025. https://www.storaenso.com/-/media/documents/download-center/documents/annual-reports/2025/storaenso_annual_report_2025.pdf#page=68
- Suomen Yrittäjät, Finnvera ja Työ- ja elinkeinoministeriö (2026). Pk-yritysbarometri 1/2026. Helsinki. Saatavilla: <https://www.yrittajat.fi/tutkimukset/pk-yritysbarometri-1-2026/>.
- Suomen Yrittäjät (2026). Yrittäjägallup. <https://www.yrittajat.fi/ajankohtaista/tiedotteet/yrittajagallup-kaupan-ala-tunnistaa-vastuullisuusvaatimukset-voimakkaimmin-alueellisia-eroja-ei-juuri-nay/>
- Sähköteknisen Kaupan Liitto (2025) *Vastuullisuus osaksi sähköistysalan kilpailukykyä*. Helsinki: Sähköteknisen Kaupan Liitto.
- Vastuu Group (2025). Pk-yritysten vastuullisuus 2025. Helsinki: Vastuu Group. Saatavilla: <https://www.vastuugroup.fi/pk-yritysten-vastuullisuus-2025-tutkimus>.

TOTEUTETUT YRITYSHAASTATTELUT

Osana selvitystyötä toteutettiin kohdennettuja yrityshaastatteluita yhteensä kolmelle Kymenlaakson/Kaakkois-Suomen alueella toimintaa harjoittaville suuryrityksille ja heidän edustajilleen:

- Teollisuusyritys, QESH-päällikkö, ke 25.3
- Energia-alan yritys, EHSQ-päällikkö to 26.3
- Datakeskustoimija, Vastuullisuuspäällikkö, ke 1.4

Haastattelut loivat paremman ymmärryksen paikallisten suuryritysten keskeisistä vastuullisuuteen kytkeytyvistä vaatimuksista ja tietotarpeista sekä toivat esille myös useita käytännön esimerkkejä, joita pk-yritykset voivat hyödyntää valmistautuessaan vastaamaan niihin kohdistuviin odotuksiin tulevina vuosina.

Liitteet

Yrityshaastattelut: Haastattelurunko

YRITYSHAASTATTELU

- Johdanto
 - projektin tarkoitus
 - miten haastattelun tietoja käytetään selvityksessä
 - anonymisointi / luottamuksellisuus
 - arvioitu haastattelun kesto
 - lupa käyttää esimerkkejä yleisellä tasolla
- Nykyiset tietopyynnöt
 - Mitä vastuullisuustietoa pyydätte toimitusketjunne yrityksiltä tällä hetkellä (päästötiedot, energiankulutus, materiaali-/alkuperätiedot, sertifikaatit, toimittajien omat vastuullisuustavoitteet/periaatteet jne.)?
 - Kuinka tämä toteutetaan käytännössä? Ketkä pyytävät tietoja organisaatiossanne (hankinta, vastuullisuus, laatu, joku muu?) Kuinka usein? Kohdistuvatko pyynnöt kaikkiin toimijoihin vai tehdäänkö valinta riskiperusteisesti?
 - Onko käytössä vakioitu kyselylomake vai toteutetaanko tiedonkeruu keskitetysti tietojärjestelmässä/portaalissa vai onko olemassa joku muu tapa (excel, sopimusliite, auditointi jne.) Onko käytössä standardeja (CDP, EcoVadis)? Kuinka tiedot validoidaan?
 - Mihin veloitteeseen liittyen tietopyynnöt pääasiallisesti tehdään (raportointi, due diligence, riskienhallinta, joku muu)?
- Merkittävimmät tunnistetut puutteet pk-yrityksien tietopyyntöihin liittyen
 - Avoin kysymys:
 - datan sisältö/laatu (saatavuus, vertailukelpoisuus, laskentatapa)
 - prosessi (hukka-aika, tehottomat kanavat)
 - osaaminen/kyvykkyys (resurssipula, terminologia ei tuttu)
 - luottamus (tiedon luotettavuus, todentamisen mahdollisuus)

YRITYSHAASTATTELUT

- Toimitusketjun pk-yrityksiin kohdistuvat vaatimukset tulevina vuosina
 - Mitä vastuullisuuteen liittyviä tietoja tullaan pyytämään enemmän tulevaisuudessa?
 - scope 3-päästöt
 - tuotteen hjj
 - alkuperä- ja jäljitettävyystiedot
 - tunnistetut riskit (ja mahdollisuudet)
 - due diligence
 - Kiertotaloustiedot
 - Pakottavat ajurit?
 - Kuinka näette VSME-raportoinnin hyödyllisyyden osana tiedonkeruuta ja toimitusketjun vastuullisuusvaatimuksia?
 - Hyvät puolet, olennaisuus suuryritykselle, puutteet
 - Tuletteko asettamaan vaatimuksia toimittajille osana yrityksenne päästövähennystavoitteita ja siirtymäsuunnitelman laadintaa/päivitystä? Millä aikavälillä?
- Toimialan erityispiirteet vastuullisuuden näkökulmasta
 - Onko yrityksen toimialalla joitain tiettyjä vastuullisuusteemoja, mihin tietopyynnöt tulevat kohdistumaan erityisesti?
 - Kuinka sääntely on muuttanut tietopyyntöjen sisältöä?
- Kuinka haluaisit ohjeistaa pk-yrityksiä varautumaan yrityksenne tietopyyntöihin ja vastuullisuusvaatimuksiin?
 - Terveiset pk-yritysten johdolle?

